

papers

LA TARIFACIÓ SOCIAL

Suport Municipal Entesa

LA TARIFACIÓ SOCIAL SERVEIS PÚBLICS MUNICIPALS

A continuació fem diverses consideracions pel que fa al procés d'implementació de la Tarifació Social als Serveis Públics Municipals:

1. Filosofia

ICV-EUIA-EPM-ENTESA hem estat el primers impulsors i màxims promotors de la Tarifació Social als ajuntaments. Hem liderat una transformació de la fiscalitat local per contribuir a la igualtat d'oportunitats i la justícia social. Sant Feliu de Llobregat, Terrassa, Cerdanyola del Vallès o El Prat de Llobregat, són bons exemples de com es poden fer accessibles els serveis públics municipals, suprimint el pagament únic corregit amb els ajuts atorgats pels serveis socials, i canviar-lo per una taula de preus variables ajustats als ingressos familiars i sense haver de passar pels serveis socials municipals.

- **Volem pobles i ciutats sense barreres invisibles per a ningú.** Els equipaments i serveis municipals són fonamentals perquè cada persona pugui desenvolupar el seu projecte vital i se senti alhora partícip i activa en el projecte col·lectiu del seu poble o ciutat. Però no n'hi ha prou amb tenir equipaments o serveis públics municipals en els diversos àmbits de la vida local (educació, esports, cultura, gent gran, joventut,...): **cal garantir-hi la igualtat d'accés de tota la ciutadania.**
- **No n'hi ha prou amb tenir equipaments o serveis públics municipals, cal que tothom hi pugui accedir.** De manera concreta, molts de nosaltres hem constatat que el preu públic dels equipaments o serveis municipals pot actuar com una *barrera invisible* perquè hi accedeixi un sector social molt ampli dels nostres pobles o ciutats: qui no guanya prou per pagar el preu i no guanya tan poc com per rebre els ajuts dels serveis socials. Cal fer front a aquesta realitat i plantejar una política de preus diferent i més equitativa.

2. Plantejament

Creiem que la seva aplicació garanteix dos principis bàsics que han de regir els Serveis Públics Municipals:

- 1) **Equitat:** tothom ha de pagar en funció de la seva capacitat. En aquest sentit, la Tarifació Social ha de tenir en compte els criteris de renda familiar disponible, però també altres aspectes com el patrimoni, les càrregues familiars, etc. Per això creiem que cal disposar de totes aquestes dades per a cada unitat familiar a l'hora d'aplicar-li la corresponent reducció/bonificació sobre el "preu públic de punt de partida" (el preu sense bonificació).
- 2) **Universalitat:** està demostrat, amb dades de l'Agència Tributària, que a Catalunya més del 55% de la població té rendes superiors al llindar per a obtenir beques però, alhora, no suficientment altes com per poder fer front als diferents preus públics que pot "acumular" unitat familiar diguéssim estàndard (3-4 membres) en serveis que considerem bàsics com els educatius, socials, culturals i esportius.

Per tant, cal establir un esglaonat de reducció de preus per als diferents nivells de renda sumat a les circumstàncies personals/familiars que garanteixi que cap família resta exclosa directament d'un servei públic municipal per motiu del preu d'aquest servei.

Són diversos els **serveis públics municipals susceptibles d'aplicar-ne Tarificació Social**. Els més habituals se situen en l'àmbit educatiu, cultural, esportiu i social:

- Escoles Bressol Municipals
- Escoles Municipals de Música
- Escoles Municipals d'Arts Escèniques
- Equipaments esportius municipals
- Servei d'atenció domiciliària,...

Hi ha força debat sobre si la Tarificació Social és aplicable en les tarifes d'altres serveis com, per exemple, la Taxa de Residus o el Preu Públic del Transport col·lectiu urbà.

3. Procediment d'elaboració/aprovació/aplicació

Creiem que el millor "mètode de treball" és el següent:

- 1) aprovació pel Ple Municipal d'una **Comissió político-tècnica** específica que ha d'elaborar la proposta.
- 2) el primer pas que ha de fer aquesta Comissió és **elaborar la diagnosi de la realitat socioeconòmica del municipi**. Queda clar que no tots els municipis són iguals i que cadascun té una realitat econòmica i social. Cal disposar de les dades de renda disponible de les famílies del municipi per barris, zones, etc. També les circumstàncies personals/familiars, etc.

Aquestes dades ens donaran informació imprescindible per tal de que la proposta d'esglaonat de rendes i percentatges de reducció de preus és la que necessita la ciutadania del nostre municipi. No es tracta de replicar la proposta d'un altre municipi, ni tan sols quan existeixin característiques similars, **cal fer la proposta específica del nostre poble o ciutat**.

- 3) un cop elaborada aquesta proposta s'eleva al Ple per la seva aprovació i aplicació immediata. A partir d'aquí el més important és fer una Campanya de difusió i explicació a la ciutadania molt potent i clarificadora perquè la majoria de gent no sap què és exactament això de la TS i l'obligació de l'Ajuntament és explicar-ho molt pedagògicament i, tanmateix, facilitar al màxim la tramitació de les peticions (Recordem que la TS l'ha de demanar les persones usuàries, no és d'aplicació automàtica, perquè cada unitat familiar ha d'acreditar davant l'administració les seves circumstàncies de renda i altres).

4. Què cal garantir en la seva aplicació?

L'aplicació de la Tarificació Social ha de complir/garantir altres dos criteris bàsics:

- 1) **garantir la viabilitat del servei públic i alhora l'equitat**. A ningú se li escapa que aprovar reduccions/bonificacions en la prestació de serveis públics té un cost elevat per

l'ajuntament, doncs es deixa de recaptar una part important del que es recaptava fins ara a per aquell servei públic amb un *preu únic lineal* per a tothom.

La millor manera de reduir aquest impacte sobre les finances municipals i alhora garantir l'equitat és anar apropant anualment el preu de partida del servei al que es considera preu de cost. En el cas de l'Escola Bressol Municipal mai s'arribarà a que aquest preu cobreixi el 100% del cost del servei perquè en alguns municipis això significaria increments sobre el preu que hi havia fins ara de entre el 150% i el 200% i aquest escenari d'increment ens ubicaria en un conflicte social i polític difícil de governar, però si cal tenir clar que una família amb renda alta no té perquè liquidar 160€/mes per una plaça d'EBM quan en pot pagar com a mínim 200€ o dit d'una altra manera, al voltant del 50% del cost real de la plaça.

Prova d'això és que alguns municipis on ja fa anys que s'aplica la Tarifació Social a les EBM tenen "preus de partida" al voltant de 200€ o inclús per sobre:

- Terrassa: 205,17€
- Cerdanyola del Vallès: 220€
- Sant Feliu de Llobregat: 195€.

A partir d'aquí s'hi apliquen reduccions en alguns casos entre el 10% i el 70% com a màxim (com és el cas de Terrassa) o en alguns casos fins el 80% o 85% de màxim (com Sant Feliu).

En el cas de l'**Escoles Municipals de Música**, encara és més necessari garantir la viabilitat, perquè no podem oblidar que amb la desaparició, per una banda, de les subvencions que concedia la Generalitat de 400€ per plaça fins fa quatre anys i, d'altra banda, amb les restriccions fixades per la LRSAL (que obliga els ajuntaments a suprimir o privatitzar aquells serveis no obligatoris que no siguin autosuficients econòmicament), corren perill d'anar desapareixent, per pressió de l'àmbit privat però també per ideologia de la majoria de partits polítics.

Tanmateix, l'aplicació de la Tarifació Social a les **Escoles Municipals d'Arts Escèniques i/o Plàstiques**, en molts casos és força complex, per la trajectòria fins de preus subvencionats en alguns casos fins el 100% per a determinats col·lectius, independentment del seu poder adquisitiu (el col·lectiu de gent gran especialment).

Els *equipaments esportius municipals* tenen aquesta mateixa problemàtica però, a més, s'hi afegeix el fet de que bona part tenen la seva gestió en règim de concessió administrativa amb una empresa privada, per la qual cosa, l'ajuntament n'està obligat a garantir-ne l'equilibri econòmic segons les clàusules que regeixen aquesta concessió, és a dir, que qualsevol modificació introduïda per l'ajuntament que generi desequilibri econòmic del concessionari, li genera a aquest el dret d'instar a l'ajuntament a efectuar-ne la compensació econòmica corresponent. Aquest fet és igualment aplicable als altres serveis municipals que l'ajuntament n'hagi cedit la gestió mitjançant concessió administrativa (un cas prou estès és el del transport públic urbà). En aquests serveis, però, l'aplicació de la Tarifació Social està sent molt efectiva en

quant a l'increment de persones usuàries, donat que amb els preus lineals existents fins ara, moltes famílies no es podien ni plantejar la utilització d'aquests serveis, per acumulació de quotes dels diferents serveis en funció del tipus de família.

Aquest increment d'usuaris i usuàries contribueix força a la sostenibilitat econòmica d'aquest servei i, per tant, a la seva continuïtat en el futur. No podem oblidar que aquests serveis comporten un nombre molt significatiu de llocs de treball públics que poden ser estables i de qualitat.

Per tots aquests motius, insistim en que cal valentia política per aplicar la Tarifació Social en tots aquells serveis públics municipals en que sigui possible, com hem mencionat.

- 2) La segona qüestió que ha de garantir la TS és que sigui dinàmica, és a dir, revisable en tot moment. Les circumstàncies de les unitats familiars són canviants (a millor o a pitjor) i més en la conjuntura econòmica actual. Per tant, la proposta que aprovi el Ple ha de garantir un mecanisme de revisió permanent de la reducció aplicable a cada unitat familiar.

5. ANNEX

Finalment, enumerem algunes dades que poden servir útils en el procés d'aprovació i aplicació de la Tarifació Social als municipis:

- Les entitats municipalistes estimen en 5.400€ anuals el cost d'una plaça d'Escola Bressol Municipal (EBM).
- Fins l'any 2010, la Generalitat donava per bona aquesta xifra i per aquest motiu aportava 1.800€ anuals per plaça d'EBM, amb el famós plantejament dels TRES TERÇOS: Un terç el pagava la Generalitat, un altre terç les persones usuàries i l'altre terç l'Ajuntament. Això es va mantenir així mentre governava a la Generalitat el Govern Tripartit d'Esquerres.
- A partir del 2011, amb l'entrada a la Generalitat del Govern CiU, la Conselleria comença a posar en qüestió aquest cost de plaça d'EBM, tot argumentant que a l'àmbit privat el cost era de 2.640€ i, per aquest motiu, aplicant el criteri dels "tres terços" estableix que anirà baixant progressivament l'aportació fins el 875€/plaça (1/3 part d'aquests 2.640€). Recordem que, efectivament, va anar baixant: 1.600€, 1.300€, 875€, fins que el 2013 elimina la subvenció i deixa a ZERO les aportacions.
- A partir del curs 2014-2015 la Diputació de Barcelona, fent de "finançadora/administració supletòria" de la Generalitat aprova destinar-hi als ajuntaments, en principi aquests 875€ per plaça.
- Alguns "preus de partida" d'EBM a diferents municipis amb TS:
 - Sant Feliu de Llobregat: 195€
 - Sabadell: 200€
 - Molins de Rei: 184€
 - El Prat de Llobregat: 160€
 - Cerdanyola del Vallès: 221€
- L'aplicació de la Tarifació Social s'ha mostrat molt efectiva en alguns municipis. En el

cas de Sant Feliu de Llobregat s'ha fet l'avaluació i la valoració és altament positiva¹. A l'Escola Municipal de Música, s'ha passat de perill de continuïtat per manca d'alumnat, a tenir llista d'espera.

- L'aplicació al SAD està sent força complexa en molts municipis i alguns d'ells, de moment, ho han deixat estar, sobretot perquè provenen d'una situació de gratuïtat del servei per a tothom.

¹ Hi ha dossier d'avaluació que es pot consultar a: <https://www.santfeliu.cat/go.faces?xmid=24261>